

Autonom vámtarifánk és a kereskedelmi szerződések.

(Befejező közlemény.)

(B. K.) Az osztrák érdekeltségnek a legutóbbi füzetben körvonalozott nézete leghatározottabb kifejezést a f. é. márczius hó 26. és 27-én összegyült XIX. osztrák erdészeti kongresszuson nyert, a mely gyülekezet *Hufnagl L.* Auersperg hgi központi jószágigazgató előadása alapján a következő határozatot hozta:

1. Az osztrák erdészeti kongresszus ragaszkodik azon határozataihoz, a melyeket 1901-ben a kereskedelmi szerződések megújítására és a vámtarifára vonatkozólag hozott,*) és sajnálatának ad kifejezést a fölött, hogy javaslatai, a melyek a vámtarifa alaki berendezésére és az épület és szerszámfára, valamint a faipari termékekre életbeléptetendő behozatali vámokra vonatkoztak, a kormányjavaslatban nem részesültek figyelemben.

2. Az új kereskedelmi szerződések megkötésénél teljes erővel kell a megmunkált fára Német- és Oroszország részéről vetett vám csökkentését szorgalmazni és a szabad fakivitelre törekedni mindama országok felé, a hová eddig vámmentesen vittük fatermésünket. Nevezetesen visszautasítandó minden oly kereskedelmi szerződés Németországgal, a mely a faipar életbevágó érdekeivel, a fűrészárura vetett vámnak a nyers és fűrészelt fa közötti természetes arány értékéig való apasztása által, számot nem vet. Hasonlóképen eleje veendő annak, hogy a többi államok, a melyekbe fát viszünk ki, kivitelünket megnehezítsék, nemkülönbén hogy Szerbia szerződésellenes önkénnyel külön illetekeket szedjen.

3. A hazai erdei termelés és fűrészipar, nemkülönbén a cserkéreg és gyantatermelés védelme céljából egyfelől Németország, Oroszország és a Balkán államok, másfelől a nem európai fa ellenében utólagosan megfelelő vámok veendőek fel az autonom vámtarifába, melyeknek nagyságára nézve az erdészeti kongresszus csatlakozik a „Centralstelle“ javaslatához.

4. A hazai erdőgazdaságnak és fakivitelnek a német faválság

*) Ezek a határozatok főleg a német favámok csökkentésére és megfelelő saját favámok felállítására vonatkoztak.

által már okozott s a külföldi vámok esetleges emelése esetén várható állandó károsodását enyhítendő s részben elenyésztendő, a nyilvános szállító eszközök további kiépítése és olcsóbbá tétele elengedhetlen előfeltétel. Olcsó mellékvasutak építése az erdős vidékeken, a szállítási díjtételek leszállítása, a belföldi forgalom lehetővé tétele és könnyítése czéljából és közvetlen külföldi tarifák létesítése, a nélkül azonban, hogy azok érvénye egyes feladási és rendeltetési állomásokra szoritkoznék, mi mellett a bükkfa külön kedvezményekben részesülhetne, mindezek ismételt jogos kívánságai az erdészetnek, faiparnak és az osztrák közgazdaságnak egyáltalában.

A tengerentuli fa- és faárukereskedelem hatalmas fellendülésre képes, megkívánja azonban, hogy külföldi kikötőkbe irányuló állandó hajójáratok létesíttessenek, a meglévők szaporíttassanak és kiterjedt hirszolgálat szerveztessék. Az osztrák erdészeti kongresszus e tekintetben a hazai hajózási társulatok szubvencionálását és a cs. és kir. konzulátusoknak a fakeskedelem terén való nagyobb igénybevételét ajánlja, esetleg megfelelő szakértők kirendelését az illető hivatalokhoz.

5. Az erdészeti kongresszus azzal a kérelemmel fordul a kormányhoz, hogy a Szerbiával fennálló kereskedelmi szerződést mondja fel, miután daczára mindazon kedvezményeknek, melyeket Szerbia a kiterjesztett határforgalom alakjában mezőgazdasági terményeinek behozatalánál élvez, oda irányuló fakivitelünk minden elképzelhető adók és illetékek kirovása által és az elvámolásnál követett eljárással mindinkább a belföldi és bolgár fa javára háttérbe szorul. E tapasztalatok alapján annak a bizonyára jogosult kívánságnak kell kifejezést adnunk, hogy a Szerbiával kötendő új kereskedelmi szerződésben a viszonyosság elve a leghatározottabban érvényesítendő.

A kongresszus újból erélyesen tiltakozik bizonyos ipari körök ama kívánsága ellen, hogy a nyersfa kiviteli vámnak vettessék alá.

A kongresszus határozatai emlékirat alakjában a törvényhozás két háza, a miniszterelnök és a földmivélségi ügyi miniszter elé terjesztettek.

Az osztrák érdekeltek élénk agitációja, ugylátszik

nem volt teljesen eredménytelen, mert az osztrák képviselőház vámügyi bizottsága a kormány ellenzésének dacára a favámok létesítését javasolta. A magyar képviselőház e sorok írása idején a vámtarifa-javaslat minket érdeklő tételeit még bizottságilag sem tárgyalta.

Ezek után reátérhetünk a fontosabb külföldi vámtarifák és azon helyzet ismertetésére, a melylyel a kereskedelmi szerződések megújítása alkalmával szemben állunk.

A német vámtarifával lapunk már többször foglalkozott. Hivatkozunk e tekintetben az Országos Erdészeti Egyesület felterjesztésére e tárgyban (E. L. 1902. I. 67.) és Schmidt Károly „Vámszerződéseink és a favámok“ czimen megjelent kitűnő közleményére (E. L. 1901. XI. 1064.) Az ott ecsetelt helyzet azóta sem változott. Az akkori vámtarifa-tervezetből a m. év végével az ismert Kardorff-féle indítvány útján meglehetősen erőszakos módon törvény lett, a törvényhozás azonban reánk nézve kedvező változtatást a tervezeten éppenséggel nem tett. A német birodalom ez ideig egyik kereskedelmi szerződését sem mondotta fel, a jövő alakulásának legfőbb óhaja tehát részünkről továbbra is a megmunkált fára tervezett óriási vám megfelelő leszállítása.

Jelen közleményünk teljessége kedvéért az új német autonom vámtarifának a fára vonatkozó főbb tételeit rekapituláljuk:

	Vám márkákban	
	q-ként	m^3 -ként
Tüzifa	—	—
Cellulosefa	—	—
Gömbölyü épület- és müfa, rudak, banyala,		
kemény	0·20	1·80
puha	0·20	1·20
Hosszirányban fejszével megmunkált épület- és		
müfa, kemény	0·50	4—
puha		3—

	Vám márkákban q-ként	m ³ -ként
Fűrészáru, kemény	1·25	10·—
puha		7·50
Vasuti talpfa, kemény	0 40	3·20
puha		2·40
Donga tölgyfából	0 30	2 40
egyéb keményfából	0 40	3 20
puha fából	0 40	2 40

Az új kereskedelmi szerződés megkötése a német birodalommal kölcsönös életbevágó érdek. Ausztria-Magyarország fakivitelének mintegy 60⁰/₀-a Németország felé irányul s viszont Németország összes fabehozatalának mintegy 50⁰/₀-a a monarchiából ered.

Olaszország eddigi autonóm vámtarifájában szerepelnek ugyan favámok, és pedig a gömbölyű fára 100 kg.-kint 0·50, a négyélűre faragott és fűrészelt fára 0·70, dobozoknak való vékony deszkákra 2 lira, mindezen vámtételek azonban a szerződéses tarifákban a vámmentességgel helyettesítették.

Olaszország igen szegény erdőkben és azért nagymérvű fabehozatalra szorul, a mely szükségletét a közelmúlt években mintegy 70—80⁰/₀ erejéig Ausztria-Magyarországból fedezte. Így pl. Olaszország összes fabehozatala fából és dongából 1900-ban 6.979,251 q volts ebből 5.513,503 q származott a monarchiából (79⁰/₀). Még kedvezőbb valamivel az arány, ha a dongát, a mely csak mintegy ¹/₃ részben kerül ki a közös vámterületről, figyelmen kívül hagyjuk. A dongabehozatal terén ugyanis már évek óta igen erős az amerikai verseny. Egészben véve azonban Olaszország igen jó vevője volt fatermésünknek, különösen ha figyelembe vesszük, hogy a fenn kimutatott 5·5 millió métermázsa kivitelből 4·3 millió fűrészárura esik.

A jelen helyzet feltárása céljából azonban meg kell itt a faforgalmon kívül még az u. n. borvámklauzuláról is emlékeznünk, melynek a szőlősgazdák részéről sürgetett megszüntetése visszahatással lehet Olaszországgal való jövő faforgalmunkra. Olaszországgal ez év végeig fennálló kereskedelmi szerződésünk azt a különös rendelkezést tartalmazza, hogy mihelyt Olaszország az autonóm vámtarifájában megállapított 20 lira borvámot 5.77 lirára leszállítja, Ausztria-Magyarország is köteles 20 aranyforintnyi autonóm borvám-tételét az olasz borokkal szemben 3.20 aranyforintra leszállítani.

A rendkívül olcsó olasz bornak ez a kedvezményes beözönlése természetesen teljességgel ellenkezett saját bormelőink érdekével s főleg az ő sürgetésükre mondotta fel külügyi képviselőnk a m. év végével az olasz vám- és kereskedelmi szerződést, mely e szerint a f. év végével érvényét veszti.

Bár az olasz borbehozatal az utóbbi években a borvámklauzula fennállása mellett is csökkent, az olaszok természetszerűen meg óhajtanák eddigi kedvezményeiket tartani s ezért ezek megszüntetése esetén két legjelentékenyebb kiviteli cikkünk, a fa és a lovak erős megvámolásával fenyegetnek, sőt most egyszerre erdőgazdaságuk és fűrésziparuk elmaradottságát is észreveszik s mindkettőnek fellendülését szintén a favámoktól várják.

Jellemző erre nézve *de Capelli* báró felfogása, ki mint az olasz gazdasági egyesület elnöke, ennek a testületnek f. é. február hó 18-án tartott közgyűlésén megragadta az alkalmat, hogy a favámokról is megemlékezzék. Beszédében szembeállítja Ausztria-Magyarország erdőgazdaságát az olaszszal. Előbbit igen rózsás színben látja, utóbbiról pesszimiztikusan gondolkodik és három lehetőséget állit

fel. Olaszország vagy egyszersmindenkorra lemond arról, hogy erdőgazdaságát fellendítse, ez esetben azonban a hegyvidék lakossága egytől-egyig kivándorol s a hegyekről szakadó vadpatakok minden esőzés után a völgyeknek mindig nagyobb és nagyobb részét pusztítják el, vagy pedig az állam óriási áldozatokkal megszerzi és karba-hozza az összes erdőségeket; végül a harmadik lehetőség: az erdei termékek hathatós vámvédelemben való részesítése. Mint minden más üzemnél, úgy az erdőgazdaságnál is megkívántatik, hogy a termékek megfelelő áron legyenek értékesíthetők. Az olasz erdő azonban nem jövedelmez, s így az olasz parasztok többnyire úgy adnak tul rajta, hogy felgyújtják. Az olasz erdők jövedelmezősége a helytelen vámpolitika miatt (Capelli szerint) folyton sülyedt, a pártfogolt külföldi fabehozatal ellenben folyton növekedett. Capelli észszerűnek tartaná, ha Olaszország erdőgazdaságának támogatása végett a fára kivetett vámot legalább 2 lirában és legfeljebb 5 lirában állapítaná meg métermázsánsként, mely tételek a szerződéses uton a legtöbb kedvezményben részesülő államokra nézve több mint 50%-kal is csökkenthetők volnának. Ugy véli, ha a favámok néhány évtizedig ezen a szintvonalon tartatnak, az erdők jókarbahozatala a fafeldolgozó ipar sérelme nélkül bekövetkeznék. Ezt úgy gondolja, hogy a fa utáni vámbevételek tisztán erdősítési célokra fordittassanak. Utal azután arra, hogy Olaszország korántsem csak Ausztria-Magyarországból szerezheti be faszükségletét. Reámutat arra, hogy Románia fakivitele Olaszországba a legutóbbi 4 év alatt megkétszereződött s hogy Oroszország, Észak-Amerika és Svéd-Norvégország, mihelyt a szállítás kellően szervezve van, ép oly jól elláthatják Olaszországot fával, mint most Ausztria és Magyarország.

Végeredményül Capelli azonban mégis arra az eredményre jut, hogy Ausztria-Magyarország mindaddig ugyyszólván monopoliumot fog élvezni, amíg maga Olaszország nem fog több fát termelni s a míg más nemzetek nem részesülnek vele szemben vámkedvezményekben.

Ez Capelli beszédének rövid foglalatja. Ugy hiszszük, hogy az olaszok, mielőtt az utoljára jelzett utra lépnének, vagyis monarchiánkkal vámháboruba keverednének, még egyszer megfontolják a dolgot. Elvégre is nem lehet céljuk, hogy oly termék elől, melyre feltétlen szükségük van s melyet saját határaikon belül beszerezni ezidőszerint és a kivánt, de aligha elegendő hatással foganatba vett erdőrekonstrukció esetén is még évtizedekig nem birnak, a régi, könnyen hozzáférhető, megállapodott üzleti viszonyokkal bíró forrásokat elzárják, a nélkül, hogy ez által azt a céljukat, hogy a bor ismét kedvezményes elbánásban részesíttessék, elérnék.

Dongát vehetnek még nagyobb mértékben Amerikából, a román összeköttetést is ápolhatják, az orosz összeköttetés és az albán erdőkkel való tervük ellenben aligha félemlit meg bennünket. A szállítás körülményessége, kivált Oroszország belsejében, Albániában pedig ezenfelül a zavaros politikai viszonyok, alighanem arra a meggyőződésre juttatják az olaszokat, hogy nyugodtabban, kisebb kockázattal bonyolíthatják le faüzletüket monarchiánkkal. Ha tehát az olaszok tervezett magas favámjaikat tényleg érvényesítenék, egy bizonyos átmeneti idő után, a mely reánk nézve kétségkívül kedvezőtlen volna, csak önmagukat sújtánák.

Meg fogják továbbá fontolni, hogy Ausztria és Magyarország a borvámklauzulában nyújtott óriási kedvezményt a jövőben nem szoríthatná Olaszországra, hanem ugyanezt

a kedvezményt kellene nyújtania más bortermelő államoknak. Ez esetben pedig már egymagában Franciaország kitűnően szervezett borgazdaságával és olcsó boraival veszedelmes vetélytársként lépne fel. Be kell látniok, hogy Magyarország óriási költséggel rekonstruált szőlőművelését nem hagyhatja vámvédelem nélkül, hogy ezen rekonstrukció, vagyis a nagyobb belföldi termelés ugysis csökkentette a borvám-klauzulában birt kedvezmény értékét, amint ezt az olasz borbehozatalnak az utóbbi években már is bekövetkezett hanyatlása bizonyítja. Végül latba eső körülmény, hogy a nyers selyemnek, agrumennek, virágoknak nyújtott vámmentesség és más áruknak adott nagy vámmérséklés megszüntetésében mi is rendelkezünk oly fegyverekkel, amelylyel ellenfelünket érzékenyen sujthatjuk.

Tájékozásul megjegyezzük még, hogy Magyarország az utóbbi években mintegy 9 millió korona értékű bort hozott be Olaszországból és 7 millió korona értékű fát vitt oda ki.

Oroszországban a fa kivitele épugy messze tulszárnyalja a behozatalt, mint nálunk s ime a nyilvánosságra került uj autonom orosz vámtarifában mégis tetemes favámokkal találkozunk, a melyek részben még a német vámtételeknél is magasabbak. Igy az európai fanemekből a tűzifa vámmentes, a gömbölyü épület és müfára, rudakra stb. 100 kg. után 0·47 K., a hosszirányban megmunkált fára a deszkákkal egyetemben (nem egészen világos megkülönböztetés mellett) 1·40—2·33 K., minden egyéb fára (nem európai) 6·20 K. a vámtétel.

Magyarországba Oroszországból nem jó fa, ellenben Ausztriának van némi fabehozatala onnan. Az Oroszországba való fakivitelnél ugy Ausztria, mint Magyarország

részesedik. Magyarország fakivitele a legutóbbi két évben a következő nagyobb tételekből állott :

	1901	1902
	métermázsza	
Épület és müfa, nyers bükkfából	7,838	9,450
Bányafa	11,286	—
Fürészelt faáru bükkfából	32,754	40,404
„ „ fenyőfából	28,532	1.238

Az orosz pénzügyminiszter a vámtarifa közzétételénél kinyilatkoztatta, hogy Oroszország nem óhajt minden áron magas vámtételeket alkalmazni, hanem eszközt kívánt új vámtarifájában nyerni, a melylyel a szerződések kötésére irányuló tárgyalásoknál magának lehető nagy kedvezményeket biztosítson. Szerződést kötni óhajt s így remélhető, hogy az új vámtarifa nem jelent veszélyt Oroszországba irányuló fakivitelünkre nézve. E tekintetben azonban kedvezőbbnek látnók a helyzetet, ha a mi autonóm vámtarifánk is tartalmazna favámokat.

Franciaországgal fennálló kereskedelmi viszonyunk, legalább ami az erdei termékeket illeti, aligha fog változást szenvedni, szintugy a *Schweizzal* fennálló sem. Ez utóbbi favámjait új autonóm vámtarifájában némileg emelte ugyan, azt hiszszük azonban, hogy a szerződés kötésénél lehetséges lesz az eddigi helyzetet fentartani.

*

Hézagos az a kép, a melyet fentiekben rajzoltunk, de némi tájékozást mégis nyújt. Ha egyebet nem értünk el vele, mint azt, hogy erdőgazdáinkban azt a meggyőződést megérleltük, hogy fakülkereskedelmi viszonyaink erdőgazdaságunk életérdekeit érintvén, velük ezentul behatóbban kell foglalkoznunk, mint eddig, munkánk nem volt eredménytelen.